

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD:

Den største utfordringen er å få rettet opp og fiksert tilfarenne – etterpå er det bare ute langs kantene du støter på små problemer.

TIDSFORBRUK:

2-3 dager

PRIS:

Her 700 kroner pr. m², men du får gulv rimeligere enn dette.

Når du legger et helt nytt gulv, kan du rette opp tilfarenne og supplere med ny isolering.

Nytt gulv HELT FRA BUNNEN

Vi endte i det grundige hjørnet da det slitte gulvet skulle oppfriskes: For å rette opp og forbedre konstruksjonen, fjernet vi like godt alle de gamle plankene.

Det er en stor jobb å rive opp det gamle tregulvet og legge et helt nytt på de gamle tilfarenne. Mye større enn bare å legge et tynt laminatgulv. Og dyrere blir det også, fordi det nye gulvet skal kunne bære vekten din. Men du oppnår mange fordeler, og du ender opp med et gjennomsolid gulv.

En umiddelbar fordel er at du kan avslutte det nye gulvet i samme høyde som det gamle; slik at det passer med bunnen av dørene, med dørstokk og tilstøtende rom. Når du kommer helt i bunnen, kan du rette opp gamle svakheter, forsterke og isolere mot både støy og kulde – gulv som knirker, gynger eller er skjeve, blir jo ikke bedre av å få et tynt gulv oppå. Og uansett om du velger lamellbord eller massivt tre, får du et gulv som kan slipes mange ganger.

DETTE HAR VI BRUKT

Materialer

- Et bærende tregulv, Vi har brukt en 22 x 145 x 1820 mm klikkparkett av ask
- Lyddempende strimler på tilfarerne
- 4,2 x 55 mm skruer
- Mineralull, 75 mm tykk
- Avstandsklosser
- Murpapp
- PVAc trelim

Spesialverktøy

- Stikksag, sirkelsag eller dykksag
- Brekkjern
- Langt vater
– eller lang rettholt og vater
- Rotorlaser eller slangevater
- Slagklosser
- Eventuelt koppbor (ved rør)

Det nye gulvet skal bære vekten av både deg og møblene dine. Plankene i lamellgulvet her er 22 mm tykt.

Avstanden mellom tilfarerne bør normalt være maks 60 cm, avhengig av gulvet du legger. Er en tilfarer blitt skjev, bytter du den ut.

Med kiler og klosser rettes tilfarerne opp. Avstanden mellom oppklossingene bør være maks 60 cm.

Isolasjonen kan holde både støy og kulde ute.

En strimmel lyddempende materiale mellom tilfarer og gulv demper trinnstøyen.

Den raske løsningen SNARVEI MED TYNNE GULV

Det raske alternativet til å begynne helt forfra, er å legge et tynt laminat- eller lamellgulv oppå det eksisterende gulvet. Det krever at du kan rette opp det gamle gulvet tilstrekkelig fra oversiden, slik at det verken gynger eller knirker. Overflaten må også være helt rett.

I tillegg krever det plass til ekstra høyde under dører og lister, samt at du ikke får problemer i forhold til de tilstøtende rommene.

Har du plass, kan du legge et tynt gulv oppå det gamle, bare med et lyddempende lag mellom. Men det gamle gulvet bør være helt stabilt.

Først fjerner vi de gamle gulvbordene

De fleste tregulv ligger på tilfarere eller bjelker. Gulvet er skrudd eller spikret, så du trenger kraftig verktøy når gulvet skal fjernes. Start med å fjerne gulvlistene, og skjær gulvet opp i mindre deler slik at det blir enklere å bryte opp og bære bort. Uansett om du har plankegulv eller parkettbord, kan du trygt regne med at de skjulte tilfarerne ligger på tvers av de gjennomgående skjøtene.

Sørg for å holde bladet unna spikre og skruer.

1 Det gamle gulvet skjæres i mindre biter. Du kan bruke en stikksag, men siden bladet når flere centimeter under bordene, bør du passe godt på så du ikke skjærer i rør, kabler og tverrgående lekter.

Sirkelsagen er her en dykksag, som med sin spesialskinne letter jobben ytterligere.

Sirkelsagen har den fordel at bladet kan dykkes akkurat så langt ned at det ikke sager over tilfarerne.

2 Med et kubein løsner du en bit midt på gulvet, der det er enklest å komme til. Det kan være vanskelig å få grep, men når du har fått lirket opp den første biten, blir det plass til kubeinet.

3 Bryt opp en lengde av gangen. Når det først er hull, går det kjapt. Dytt kubeinet inn mellom bord og tilfarere, og bryt opp gulvbordene uten å dytte mer på tilfarerne enn høyst nødvendig.

4 Sag løs gulvet ved døren dersom det fortsetter inn til andre rom. Styr sirkelsagen med en styreskinne eller et bord, og sag med et jevne snitt der du ønsker overgangen.

Gulv på bjelker

RETT OPP MED LASKER

Ligger gulvet ditt på bjelker, kan du sjeldent rette dem opp på samme måte som tilfarerne, siden bjelkene ofte er en fast del av bygningen. I stedet kan du lage et plant underlag ved å skru bord, såkalte lasker, på siden av bjelkene. Finn det høyeste punktet på dem, og bruk det som det som utgangspunkt.

Laskene skrues på begge sider av bjelkene med skruer for hver 60 cm.

TIPS

Spikre og skruer avslører hvor tilfarere eller bjelker ligger. Styr unna dem. Er spikre og skruer skjult, kan du ofte finne tilfarerne ved å stikke for eksempel en tommestokk ned mellom veggen og gulvet.

Slik retter vi tilfarerne og legger lyddemper

Tilfarerne kan nesten alltid bevares – og suppleres, hvis de ligger for spredt for det nye gulvet. Det er umulig å bryte opp gulvet uten å dytte til tilfarerne, så du bør kontrollere og rette dem opp før det nye gulvet legges.

Når du retter tilfarerne, kan du også justere dem slik at høyden på det nye gulvet kommer til å passe med omramminger, terskler og tilstøtende gulv.

1 Lag en måleplan på veggene ved hjelp av en rotorlaser eller et gammeldags slangevater. Planen kan f.eks. være streker over hver andre tilfarer 5 cm over det ferdige gulvet, som du styrer etter.

2 Tilfarerne rettes opp med klosser, slik at de ligger i vater i den ønskede høyden. Med kiler eller klosser og murpapp justeres de innbyrdes med et langt vater. Sjekk jevnlig høyden med måleplanen.

3 Du fjerner spenningen i en tilfarer, som i endene reiser seg fra klossene sine, ved å sage gjennom 2/3 av tilfareren. Sag rett over en oppklossing; her gjør det svake punktet ingen skade.

4 Sjekk oppklossingen under terskler og ved tilstøtende gulv, når du først er i gang i klosser og murpapp. Sett inn eventuelle ekstra oppklossinger, slik at overgangene understøttes godt.

Sammen med gulvet kjøper du selvklebende strimler av skumplast.

Når tilfarerne er på plass, kan du legge på en strimmel skumplast. Dette sikrer god kontakt mellom gulv og tilfarere – og demper trinn- og knirkelyder.

Hvis du skifter tilfarere NYTT STABILT UNDERLAG

Du kan svært ofte gjenbruke de gamle tilfarerne og bygge videre på den gamle oppklossingen. Men du kan også velge å oppgradere til et nytt og mer stabilt underlag. Du kan i dag få avstands-klosser og kiler i plast, som er lette å jobbe med og enkle å låse i riktig høyde. Du kan også få tilfarere av mange lag finér som holder formen bedre enn trelekter. Men det koster også mer.

Avstandsstykker og kiler i plast gir stabil oppklossing.

De mange lagene finér gjør at tilfarerne ikke bøyer og vrir seg.

De første bordene krever stor nøyaktighet

Vi legger vårt nye gulv på tilfarenne: 182 cm lange parkettplanker som bankes sammen og skrues på tilfarenne. Det er viktig å komme riktig ut fra start, og så tenke gjennom hele gulvet før du legger første rekke. Undersøk om veggen du starter ved, står parallelt med den som du ender ved. Skal du sage av plankene for å få dem til å passe i bredden, så ta like mye i begge sider av rommet.

1 Vi legger først litt vekt på tilfarenne, slik at de ikke så lett kommer ut av posisjon mens vi jobber. Det enkleste er å legge noen pakker av det nye gulvet i et par forskjøvede rader på tvers av dem.

For sikkerhets skyld merker vi opp bredden på bordene på en tilfarer.

2 Mål rommet, og beregn hvor mange bord du må bruke i bredden, og hvor mye som blir til overs. Del målet i to, slik at du kan sage av den ene halvdelen av første rad, resten sages av siste rad.

3 Ved døren tilpasser vi bordet som går inn i åpningen, slik at det rekker fra første gjennomgående rekke inn til det tilstøtende gulvet – med 1 cm luft, sånn at gulvene kan jobbe uten å skyve hverandre.

4 Bordet i åpningen sages så langt at det går litt innunder karmen. Det dyttes inn på plass og skrues fast, slik at det passer med det første gjennomgående bordet som skal ligge 5-10 mm fra veggen.

Vær nøye med å legge første rekke, slik at forkanten blir helt jevn. Sjekk hele tiden med en rettholt eller et langt vater underveis.

Bakkanten av første rekke støttes med kiler, slik at de neste rekkene kan bankes inn på plass.

Tilpassing RUNDT RØR

Der plankenes ender støter mot veggen, kommer du rundt rør ved å bore et hull og sage ut en kile – som vist her. Der plankenes langside går langs veggen, kan du ofte håndtere rør ved å regulere lengden på den ytterste planken, slik at to planker kan skjøtes rundt røret.

1 Mål opp hvor hullet til røret skal plasseres. Tegn opp både hull og kile på planken.

2 Kilen sages med et blad som er vinklet 10-15 grader. Lag den bredest på oversiden.

3 Hullet bores med et bor som er 15-20 mm større enn diameteren på røret.

4 Kilen limes i hakket med trelim når planken er på plass rundt røret.

På de store gulvflatene går det raskt unna

Når det første bordet ligger riktig, er det bare å gi gass. Endekantene har også fjær og not, og de trenger ikke å ligge over en tilfarer. Normalt bruker du den avsagde enden fra siste planke i hver rekke som start i neste rekke. Gir det ikke 30 cm forskyvning mellom rekkene, starter du med et nytt bord i andre rekke. Den avsagde biten fra første rekke, bruker du til å starte tredje rekke, stykket fra andre rekke starter fjerde rekke, også videre.

1 Start hver rekke med stykket som du sagde av den siste planken i forrige rekke. Skjøtene forskyves minst 30 cm fra rekke til rekke. Unngå skjøt i naborekker mellom de to samme tilfarerne.

2 Endeskjøtene limer vi med PVAc-lim. Langsidene limer vi til gjengjeld ikke, siden rekkene skal kunne jobbe i forhold til hverandre. Gi fjæren en stripe på toppen, noten en stripe i bunnen.

3 Gulvplankene bankes sammen med en hammer og en bred slagkloss av hard plast. Start i den ledige enden, og jobb deg bakover mot endeskjøten slik at de korte endene klemmes tett sammen.

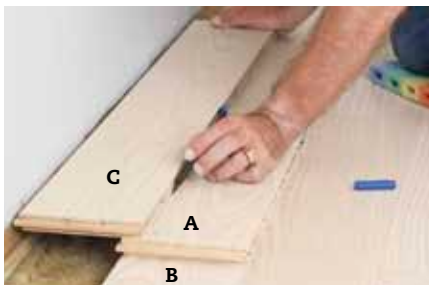
4 Gulvet skrues skjult. Det vil si fra overkanten av fjæren, i en vinkel på 45-60 grader, ned i hver tilfarer. Planken presses mot underlaget, og skruen skrues så langt ned at hodet såvidt undersenkes.

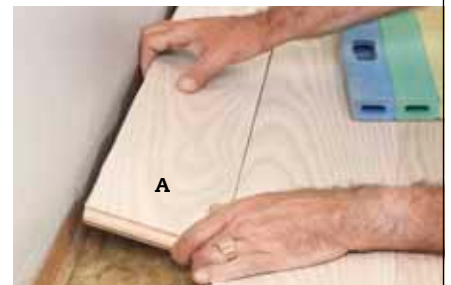
5 Underveis fylles rommet under gulvet med isolasjonsmatter i passe tykkelse. Sørg for at isolasjonen ligger tett rundt tilfarerne, og unngå å trække på den. Husk støvmaske.

6 Når du er kommet langt nok ut, er det en fordel å jobbe fra det nye gulvet. Det gir en bedre arbeidsvinkel når plankene bankes sammen, og så unngår du å trække på isolasjonen og tilfarerne.

7 Merk opp planken (A) i siste rekke til tilsaging ved å legge den presist over den nest siste rekken (B). Strek opp langs et tredje bord (C) som støtes mot veggen. Husk 5-10 mm luft mot veggen.

8 Siste planke (A) sages til med sagbladet vinklet 10-15 grader. Det skrå snittet gjør det enklere å få bordet ned på plass. Planken festes ovenfra, så tett mot kanten at skruen blir dekket av gulvlisten.

TIPS

Marker på veggen hvor tilfarerne ligger. Før du legger det siste bordet, kan du merke opp på veggen hvor tilfarerne ligger. Det er nemlig vanskelig å se hvor skruene skal festes når det siste bordet er lagt på plass.

Det nye gulvet er ikke bare pent. Det er også mer stabilt og demper støyen.